

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

**Public Participation in Making the Integrated Spatial Plan: A Case Study
of Phan Sao Sub-district Municipality, Bang Rakam District,
Phitsanulok Province**

ไพฑูรย์ สนสาย และโชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Paitoon Sonsai and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : paitoon.s@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มอย่าง คือ ประชาชน จำนวน 376 คน ที่ได้จากสูตรของยามานะ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.880 สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ พบว่า เทศบาลควรสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ และเปิดช่องทางใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาล

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน; แผนบูรณาการเชิงพื้นที่

* วันที่รับบทความ : 20 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 24 พฤษภาคม 2566

Received: March 20, 2023; Revised: May 23, 2023; Accepted: May 24, 2023

Abstracts

The objectives of this research were: 1) to study the level of public participation in making the integrated spatial plan 2) to compare the personal factors and the public participation in making the integrated spatial plan, and 3) to study the suggestions and guidelines for the public participation in making the integrated spatial plan. This study applied Quantitative Research with Survey Research. The sample was 376 people from the table of Yamane. The data were collected by using the questionnaire and analyzed by employing frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test with One-Way ANOVA and LSD.

The results of the research were as follows: 1) The level of public participation in making the integrated spatial plan was at a high level. 2) The comparison of the personal factors found that the people who had different genders, ages, education, income, and duration of living in this area had no different opinion to the public participation in making the integrated spatial plan. And 3) The suggestions and guidelines for public participation in making the integrated spatial plan were that the municipalities should create mechanisms or channels for citizens to participate in policy making, participate in the decision-making process in the preparation of local development plans Organize training, educate, publicize various information. and open new channels for the public to participate in the tracking process Check the performance of the municipality.

Keywords : Public Participation; Making the Integrated Spatial Plan

บทนำ

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงกระบวนการ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ ร่วมทั้งการติดตามผล และการประเมินผลจากแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระดับต่างๆ ของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยทำให้ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่ามีความเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทำให้เกิดความรับผิดชอบและปกป้องต่อสิทธิของตนที่มีอยู่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่น นอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์การปกครองท้องถิ่นบริหารงานโดยบุคคลที่เป็นประชาชนในท้องถิ่นเขาเห็นด้วยแล้วยังเป็นผลดีในข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่องค์การปกครองท้องถิ่นจะได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด มิใช่โดยการสั่งการหรือการบังคับบัญชาจากรัฐบาลกลาง รวมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตน ตลอดจนเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิในทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในทางกรกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ได้มีอำนาจหน้าที่อย่างอิสระในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปเป็นคณะผู้บริหาร

ท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการเงินและการคลัง เป็นต้น (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2563 : 63)

เทศบาลตำบลพันเสาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ.2496 เป็นการปกครองแบบการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระตามสมควรไม่ต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาของส่วนกลางเพียงแต่อยู่ในความควบคุมและกำกับเท่านั้น ลักษณะสำคัญของเทศบาลตำบลพันเสา ก็คือความเป็นอิสระในการบริหารงานและเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน นับว่าเป็นข้อดีที่ทำให้ได้รับทราบปัญหาและความต้องการของพี่น้องประชาชนเพื่อสามารถที่จะตอบสนองความต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามความต้องการที่แท้จริง นับได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของประชาชนตามเป้าหมายของการบริหารราชการแผ่นดินและการวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การบริหารและการให้บริการสาธารณะบรรลุจุดมุ่งหมายวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการที่กำหนดจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่าในทรัพยากรสามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นได้ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคประชาชน ซึ่งยึดหลักความโปร่งใส (Transparency) และสามารถตรวจสอบได้เป็นสำคัญ (เทศบาลตำบลพันเสา, 2565 : 52)

จะเห็นได้ว่าเทศบาลตำบลพันเสาได้ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่โดยได้มีการจัดทำโครงการประชาคมแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการคิด วางแผนพัฒนา การร่วมปฏิบัติ และร่วมตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนตำบลพันเสาดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสาอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก” ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะส่งผลอันเกิดประโยชน์ต่อการสร้างนโยบายของคณะผู้บริหารท้องถิ่นในชุดต่อไปที่สามารถแก้ไขปัญหาท้องถิ่นและได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีได้อย่างแท้จริง และสร้างให้ชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อจะสามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 6,087 คน (เทศบาลตำบลพันเสา, 2565 : 65) 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 376 คน ได้จากการแทนค่าในสูตรของยามานะ (Yamane)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยสร้างมาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 - 1.0 และนำไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) จำนวน 30 คน ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.880

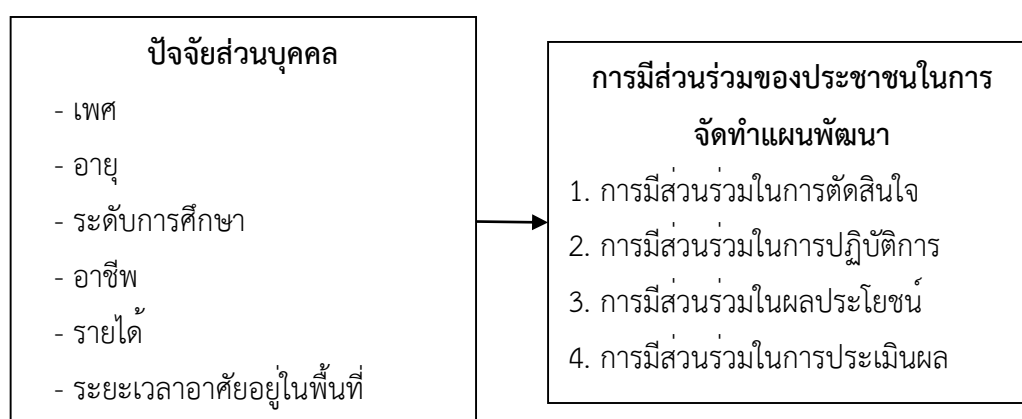
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลกับประชาชนจำนวน 376 คน ซึ่งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่า t-test (Two-

Independent Sample Test) และการทดสอบค่า F-test (One Way ANOVA) และ 3) การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดโดยได้สรุปมาจากแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮ็อฟ (Cohen & Uphoff, 1981 : 170) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวม

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.25	0.75	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.28	0.58	มาก
3.	ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.21	0.79	มาก
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.14	0.60	มาก

ภาพรวม	4.22	0.57	มาก
--------	------	------	-----

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.25$) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.21$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	0.314	-	0.754	-	✓
อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	0.342	0.795	-	✓
การศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	0.387	0.858	-	✓
อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	1.512	0.198	-	✓
รายได้	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	2.140	0.095	-	✓
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	-	0.179	0.911	-	✓

จากตาราง 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับ	ข้อเสนอแนะและแนวทางการ	ความถี่ (f)
1.	ควรสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการทำเวทีประชาคมเป็นขั้นตอนหลัก	25
2.	ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบฯ กฎหมายการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ แก่ประชาชนและคณะกรรมการด้านต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และความใกล้ชิดแก่ประชาชนในพื้นที่ขึ้น	23
3.	ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งเป็นสิ่งที่ประชาชนได้รับประโยชน์ และสิ่งที่มีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน	20
4.	โครงการที่เกี่วข้องภาพในแผนพัฒนาชุมชนที่ประชาชนเสนอไปแล้ว ไม่ได้รับการบรรจุเข้าสู่แผนพัฒนาสามปี หรือเข้าสู่เทศบัญญัติประจำปีทางเทศบาลตำบล ควรออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียด เพื่อเป็นการตรวจสอบคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	18
5.	ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริงเพื่อ	15

	เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน	
6.	ควรเปิดช่องทางใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตาม ตรวจสอบความโปร่งใสด้านการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น	14

จากตาราง 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1) ควรสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการทำเวทีประชาคมเป็นขั้นตอนหลัก 2) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบฯ กฎหมายการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ แก่ประชาชนและคณะกรรมการด้านต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และความใกล้ชิดแก่ประชาชนในพื้นที่ขึ้น 3) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมถึงการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งเป็นสิ่งที่ประชาชนได้รับประโยชน์ และสิ่งที่มีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน 4) โครงการที่เกี่วข้องภายในแผนพัฒนาชุมชนที่ประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเข้าสู่แผนพัฒนา หรือเข้าสู่เทศบัญญัติประจำปีทางเทศบาลตำบล ควรออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียด เพื่อเป็นการตรวจสอบคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหาร หรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 5) ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้อย่างแท้จริงเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และ 6) ควรเปิดช่องทางใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตาม ตรวจสอบความโปร่งใสด้านการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีส่วนรวมในการทบทวน ปรับปรุงและเพิ่มเติมแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ รองลงมา คือ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็นของตนเองและหมู่บ้าน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น การป้องกันการพังทลายของหน้าดิน การบำบัดน้ำเสีย การป้องกันมลพิษทางอากาศ ฯลฯ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการรับฟังการประชุมประชาคม เพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบเรื่องการจัดสรรงบประมาณมีการกระจายลงทั่วทุกพื้นที่ และแก้ไขปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วน มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่น ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการด้านสังคม เช่น ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน สวัสดิการทางสังคม ฯลฯ และมีส่วนร่วมในการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่ได้รับอนุมัติสอดคล้องกับงานวิจัยของปานพิมพ์ พันธุ์เสือ (2563 : 137-162) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการประเมินกลยุทธ์ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และด้านการควบคุมกลยุทธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราวดี อำคุณ (2565 : 24) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราวดี อำคุณ (2565 : 25) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ปัญญา (2565 : 47) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบูรณา

การจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการที่มี เพศ อายุ การศึกษา ความเกี่ยวข้องกับการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนบูรณาการเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เทศบาลควรสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องระเบียบฯ กฎหมาย จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมทั้งโครงการที่เกี่วข้องภาพในการดำเนินการของเทศบาลที่ไม่ได้รับการบรรจุเข้าสู่แผนพัฒนา โดยการชี้แจงเหตุผลโดยละเอียด และให้ความสำคัญในการบูรณาการแผนชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ และยังต้องเปิดช่องทางใหม่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตาม ตรวจสอบความโปร่งใสด้านการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ปัญญา (2565 : 47) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนานั้น ต้องมีการเตรียมความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาชุมชน โดยใช้กระบวนการ PRA (Participatory Rapid Appraisal) เป็นการเก็บข้อมูลที่เปิดให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการสร้างแผนชุมชน โดยนำ เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ มาใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการ เอ-ไอ-ซี (AIC) และการวิเคราะห์เพื่อทำแผนแบบรู้เขารู้เรา (SWOT Analysis) จนนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยกระบวนการประชาพิจารณ์ก่อน นำแผนไปเสนอให้คนส่วนใหญ่ รับรู้และให้ข้อคิดเห็น เพื่อที่จะสร้างความเป็นเจ้าของแผนชุมชนในวงกว้าง ด้วยเทคนิค การจัดเวทีประชาคม และการจัดกระบวนการหมุนเวียนเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อพยายามชี้ให้เห็นสิ่งที่ชุมชนได้รับมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ หรือรับผลกระทบ เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างครบขั้นตอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมรินทร์ อิมเอม (2561 : 87) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัวมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการโดยขบวนการในการจัดทำประชาคม และได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารองค์กร พนักงานส่วนตำบล ส่วนราชการในพื้นที่ และผู้นำชุมชนในรูปของคณะกรรมการร่วมกันวางกรอบแนวทางในการจัดทำแผน เนื่องจากผู้นำ

ชุมชนได้มีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผน และยังได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีส่วนร่วมในการให้คำชี้แจงรายละเอียด สร้างความเข้าใจในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลควรจัดกิจกรรมโครงการที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีส่วนร่วมหรือเป็นตัวแทนกลุ่มในการแต่งตั้งผู้แทนหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลควรแต่งตั้งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ประชาชนเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับทรัพยากรในชุมชน เช่น น้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค-บริโภค น้ำใช้เพื่อการเกษตร ฯลฯ ดังนั้นเทศบาลควรจัดหาแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภค-บริโภค หรือน้ำสำหรับการเกษตรให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านได้น้ำไว้ใช้อย่างเพียงพอต่อความต้องการในแต่ละหมู่บ้าน
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความบกพร่องในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลควรให้ประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ หรือตัวแทนในแต่ละชุมชนที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในรอบต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนหรือส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการเพิ่มเติมการใช้หลักทางสถิติที่สูงขึ้นสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อช่วยเพิ่มเติม ข้อมูลที่ได้มาจากการใช้วิธีการอื่น ๆ ให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันและนำมาประยุกต์ใช้กับบริบททางสังคม ปรับปรุงจุดบกพร่องให้ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมได้

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลพันเสา. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565)*. พิษณุโลก: เทศบาลตำบลพันเสา.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริหารสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปานพิมพ์ พันธุ์เสือ. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 7 (1), 137-162.
- ภัทรชาติ อำคุณ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิษฐ์ จังหวัดอุดรดิษฐ์. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2563). กระบวนการระเบียบวิธีวิจัยเอกสารประกอบการบรรยาย. *เอกสารประกอบการบรรยาย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ ปัญญา. (2565). *แนวทางการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอ กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร*. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อัมรินทร์ อิมเอ็ม. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Cohen, J.M., and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, New York : Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.